

The background is a dark blue gradient. A light blue curved line starts from the top left and curves towards the bottom right. A light blue triangular shape is positioned in the lower right quadrant, pointing towards the center.

**Równość i jej znaczenie
polityczne. Teoria i
praktyka**

Równi czy nierówni?

Natura i konwencja społeczna a kwestia równości

natura	Konwencja społeczna
1. inteligencja	1a. Platońska republika mędrców
2. uroda	2a. brak hierarchii
3. płeć	3a. matriarchat, patriarchat, arystotelesowskie pojęcie obywatela
4. rasa	4a. apartheid

Równość a identyczność

- ❑ *Identyczność* – jednakowość wszystkich cech u obserwowanych podmiotów
- ❑ *Równość* – jednakowość jednej lub kilku (ale nie wszystkich) cech, dostrzeganych przez obserwatora w dwóch (lub więcej) obiektach
- ❑ *Równość i różnorodność* – dwa podmioty mogą być różne i pozostawać równe

**Równość nie jest tożsama z identycznością!
Identyczne podmioty zawsze są równe; równe podmioty niekoniecznie są identyczne**

A jednak równi!

*Godność jako podstawa założenia o równości
ludzi w ich podstawowym bycie*

Godność - suma niepowtarzalnych cech
decydujących o człowieczeństwie

Godność ma charakter przyrodzony i
niezbywalny. Żadna z cech społecznych lub
antropologicznych (naturalnych) nie może
być przesłanką dla jej różnicowania

Cechy naturalne i społeczne różnicujące ludzi

cechy	
naturalne	społeczne
rasa (kolor skóry)	przynależność narodowa
płeć	stan (klasa, warstwa)
zdrowie	wykonywany zawód
uroda	światopogląd (system wartości)
wyobraźnia	dochód i bogactwo
inteligencja	wykształcenie
wiek	język
	przekonania polityczne

„Natura” równości

- Równość jest pojęciem abstrakcyjnym
- Równość nie jest cechą jednostkową, konkretną (rzeczy lub osoby), ale cechą wspólną (jak np. ostrość lub piękno), podmiotów do siebie podobnych
- Równość ma charakter relacyjny , nazwa jakiegoś stosunku („być równym w stosunku” do kogoś lub czegoś)

Równość traktowania (formalna) i równość wyniku (materialna)

<i>równość traktowania (formalna)</i>	<i>równość wyniku (materialna)</i>
Ludzie stanowią jednorodną grupę	Realna sytuacja ludzi nie jest taka sama – różnią się cechami naturalnymi i społecznymi
Wszyscy mają być traktowani jednakowo: normodawca jest „ślepy” na zmienne naturalne i społeczne	Wszyscy mają stać się równi: normodawca jest „wrażliwy” na zmienne naturalne i społeczne
Jakiegokolwiek rozróżnienie jest moralnie niedozwolone i niesłuszne. Stosowanie praktyk faworyzujących (upośledzających) jest niedopuszczalne	Dążenie do stanu finalnej równości wymaga nierównego traktowania. Faworyzacja grupy upośledzonej jest nakazem sprawiedliwości społecznej, jest moralne i słuszne
Zadanie państwa: ustanowić bezstronne procedury dostępu do pozycji, urzędów, stanowisk	Zadanie państwa: aktywna polityka prowadząca do zniesienia nierówności

Różnorodność, równość, sprawiedliwość

Arystoteles: (zasada sprawiedliwości)
„rzeczy podobne powinny być traktowane podobnie, rzeczy niepodobne powinny być traktowane różnie, proporcjonalnie do ich zróżnicowania”

Dyskryminacja, równość i prawa człowieka

Dyskryminacja – wszelkie – zróżnicowanie, wykluczenie, ograniczenie lub uprzywilejowanie z powodu rasy, koloru skóry, urodzenia, pochodzenia narodowego lub etnicznego, które ma na celu lub pociąga za sobą przekreślenie bądź uszczuplenie uznania, wykonywania lub korzystania, **na zasadzie równości z praw człowieka i podstawowych wolności** w dziedzinie politycznej, gospodarczej, społecznej i kulturalnej lub w jakiegokolwiek innej dziedzinie życia publicznego

[art. 1, *Międzynarodowa Konwencja w Sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Rasowej* (ONZ, 1966)]

Dyskryminacja w kontekście równości wyniku

Dyskryminacja – różnicowanie sytuacji podmiotów prawa w oparciu o cechy, które w swej istocie pozostają bez znaczenia w opisywanych przez prawodawcę okolicznościach – innymi słowy, oparcie różnicowania na cechach irrelewantnych (bez znaczenia)

Zasada naczelna: **jakiegokolwiek różnicowanie podmiotów prawa musi być zasadne (rozumne); musi być oparte na cechach relewantnych!**

Równość w prawie i równość wobec prawa

- ***równość w prawie*** – równość w procesie stanowienia prawa. Zapewnienie tego rodzaju równości ciąży na normodawcy. Nieustanawianie prawa dyskryminującego lub nadającego bezzasadnie przywileje jakiemukolwiek adresatowi

- ***równość wobec prawa*** – równość w procesie stosowania prawa; jednakowa ochrona praw każdego człowieka; obowiązujące normy powinny być stosowane wobec wszystkich jednakowo i w sposób bezstronny

Wniosek: Jednakowa ochrona praw każdego człowieka nie jest jednoznaczna z ochroną jednakowych praw każdego człowieka

Równość podmiotowa w UE. Karta Praw Podstawowych UE

Art. 20. Równość wobec prawa

Wszyscy są równi wobec prawa.

Art. 21. Niedyskryminacja

1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
2. W zakresie zastosowania Traktatów i bez uszczerbku dla ich postanowień szczególnych zakazana jest wszelka dyskryminacja ze względu na przynależność państwową.

Art.23. Równość kobiet i mężczyzn

Należy zapewnić równość kobiet i mężczyzn we wszystkich dziedzinach, w tym w zakresie zatrudnienia, pracy i wynagrodzenia.

Zasada równości nie stanowi przeszkody w utrzymywaniu lub przyjmowaniu środków zapewniających specyficzne korzyści dla osób płci niedostatecznie reprezentowanej.

Równość podmiotowa w UE. TfUE

Art. 8 TfUE

We wszystkich swoich działaniach Unia zmierza do zniesienia nierówności oraz wspierania równości mężczyzn i kobiet.

Zakaz dyskryminacji ze względu na płeć jako zasada rynku wewnętrznego UE

Każde Państwo Członkowskie zapewnia stosowanie **zasady równości wynagrodzeń** dla pracowników płci męskiej i żeńskiej za taką samą pracę lub pracę takiej samej wartości. (**UWAGA! równość traktowania**)

W celu zapewnienia pełnej równości (UWAGA! równość wyniku) między mężczyznami i kobietami w życiu zawodowym **zasada równości traktowania** nie stanowi przeszkody dla Państwa Członkowskiego w utrzymaniu lub przyjmowaniu środków przewidujących specyficzne korzyści, zmierzające do ułatwienia wykonywania działalności zawodowej przez osoby płci niedostatecznie reprezentowanej bądź zapobiegania niekorzystnym sytuacjom w karierze zawodowej i ich kompensowania.

Art. 157 (1 i 4) TFUE

Równość w Konstytucji RP

Art. 32.

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Art. 33.

1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym.
2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń.

Równość w polskim prawie pracy (Kodeks pracy)

Art. 11²

Pracownicy mają równe prawa z tytułu jednakowego wypełniania takich samych obowiązków; dotyczy to w szczególności równego traktowania mężczyzn i kobiet w zatrudnieniu.

Art. 11³

Jakakolwiek dyskryminacja w stosunkach pracy, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, narodowość, przekonania - zwłaszcza polityczne lub religijne - oraz przynależność związkową jest niedopuszczalna.

Art. 18^{3a} § 1

Pracownicy powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.

Art. 18^{3a} § 2

Równe traktowanie w zatrudnieniu oznacza niedyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, z przyczyn określonych w § 1.

Art. 18^{3b} § 3

Nie stanowią naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu działania podejmowane przez określony czas, zmierzające do wyrównywania szans wszystkich lub znacznej liczby pracowników wyróżnionych z jednej lub kilku przyczyn określonych w art. 183a § 1, przez zmniejszenie na korzyść takich pracowników faktycznych nierówności, w zakresie określonym w tym przepisie.

Sytuacja w Polsce. Struktura ludności ze względu na płeć w latach 2000-2011. Dane GUS

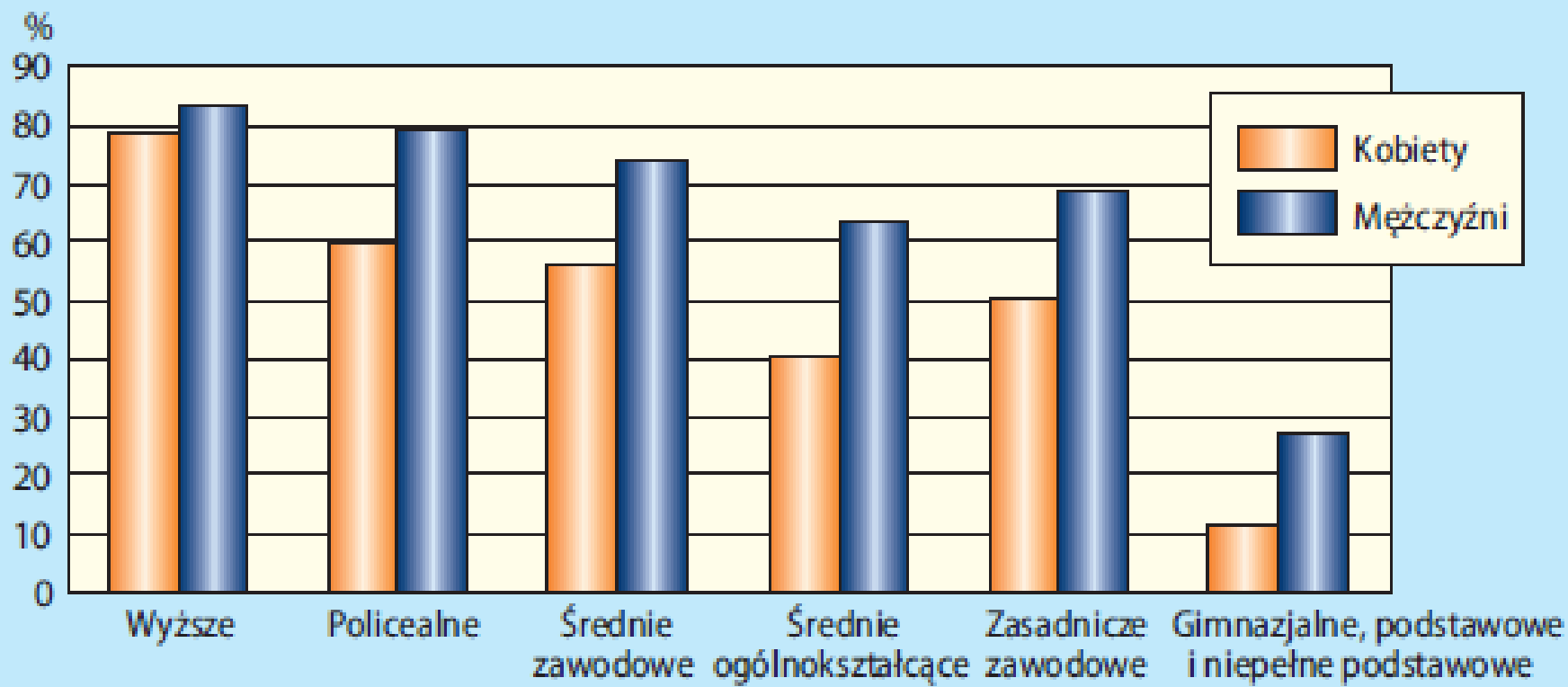
ROK	Kobiety w tys.	w %	Mężczyźni w tys.	w %	Ogółem
2000*	16052	52,3	14619	47,7	30671
2001*	16172	52,3	14721	47,7	30893
2002*	16282	52,3	14827	47,7	31109
2003	16205	52,4	14748	47,6	30953
2004	16291	52,3	14832	47,7	31123
2005	16356	52,3	14902	47,7	31258
2006	16428	52,4	14938	47,6	31366
2007	16483	52,5	14909	47,5	31392
2008	16507	52,6	14866	47,4	31373
2009	16552	52,6	14909	47,4	31461
2010	16624	52,5	15050	47,5	31674
2011	16686	52,4	15153	47,6	31839

Aktywność ekonomiczna kobiet i mężczyzn w Polsce. Dane GUS

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI W LATACH 2010–2013

Lata	Ogółem		W wieku produkcyjnym	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
	w %			
2010	47,5	63,9	66,8	76,2
2011	48,0	64,2	67,9	76,6
2012	48,3	64,4	68,8	77,2
2013	48,5	64,4	69,7	77,6

WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ LUDNOŚCI WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA na podstawie BAEL w IV kw. 2013 r.

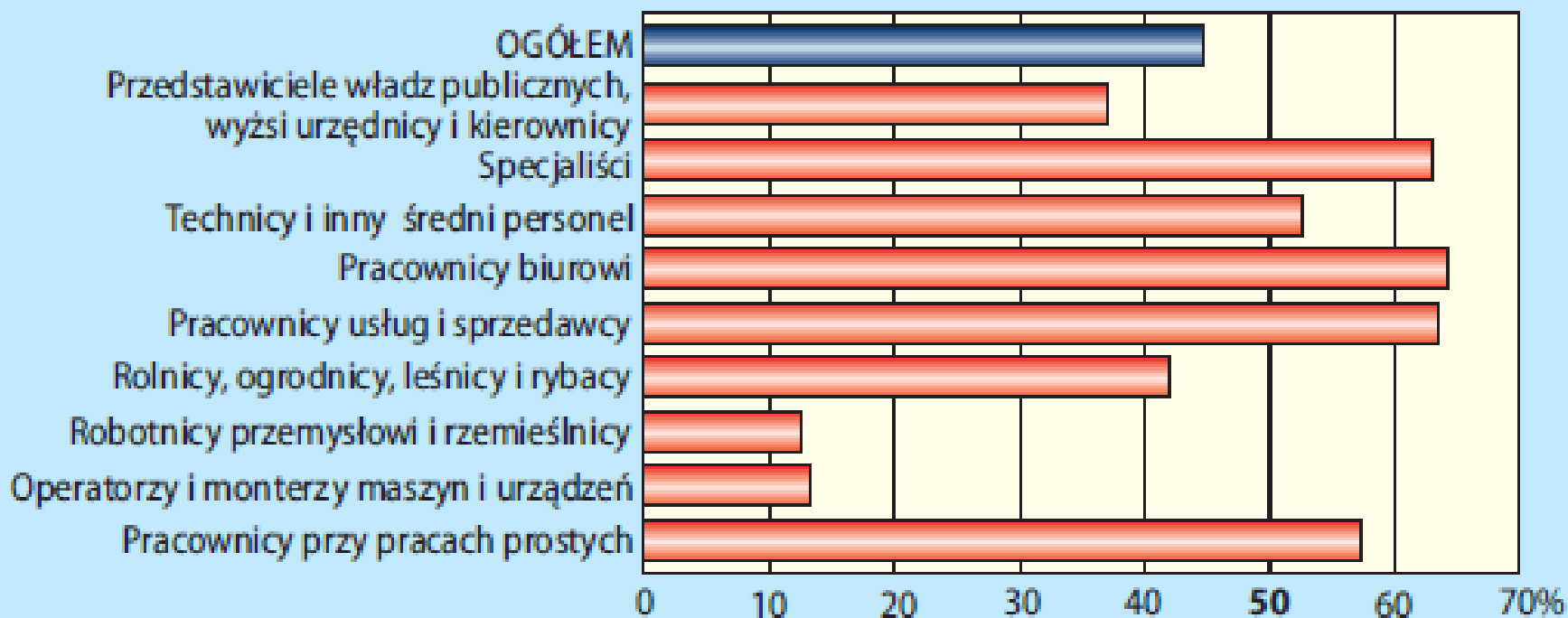

Stopa bezrobocia w Polsce i Unii Europejskiej z uwzględnieniem płci, rok 2003 i 2011 (w %)

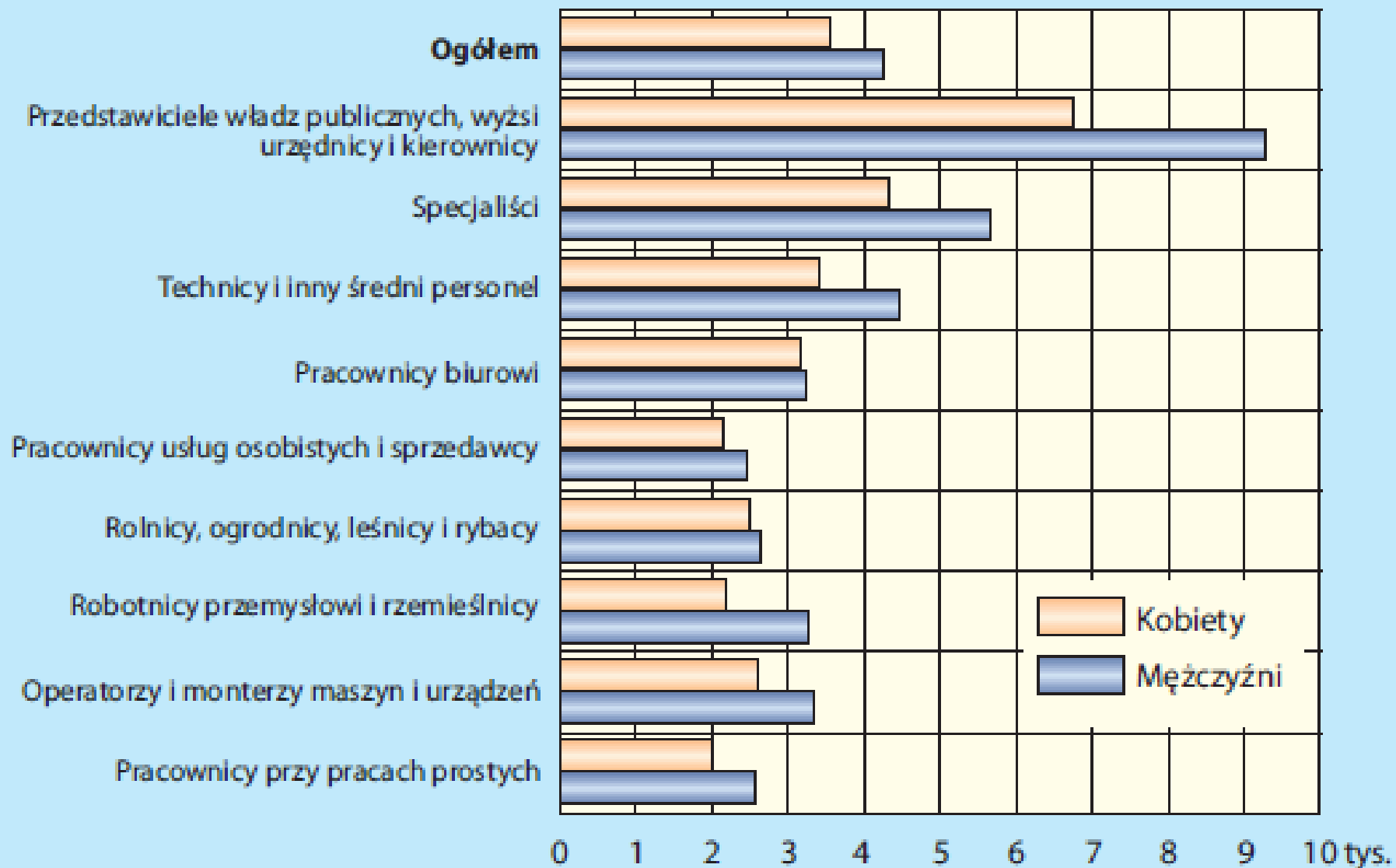
Wyszczególnienie	Kobiety		Mężczyźni	
	2003	2011	2003	2011
Polska	20,5	10,5	19,0	9,0
Unia Europejska	9,0	9,8	7,4	9,6

UDZIAŁ KOBIET W OGÓLNEJ LICZBIE PRACUJĄCYCH W DANEJ GRUPIE ZAWODOWEJ

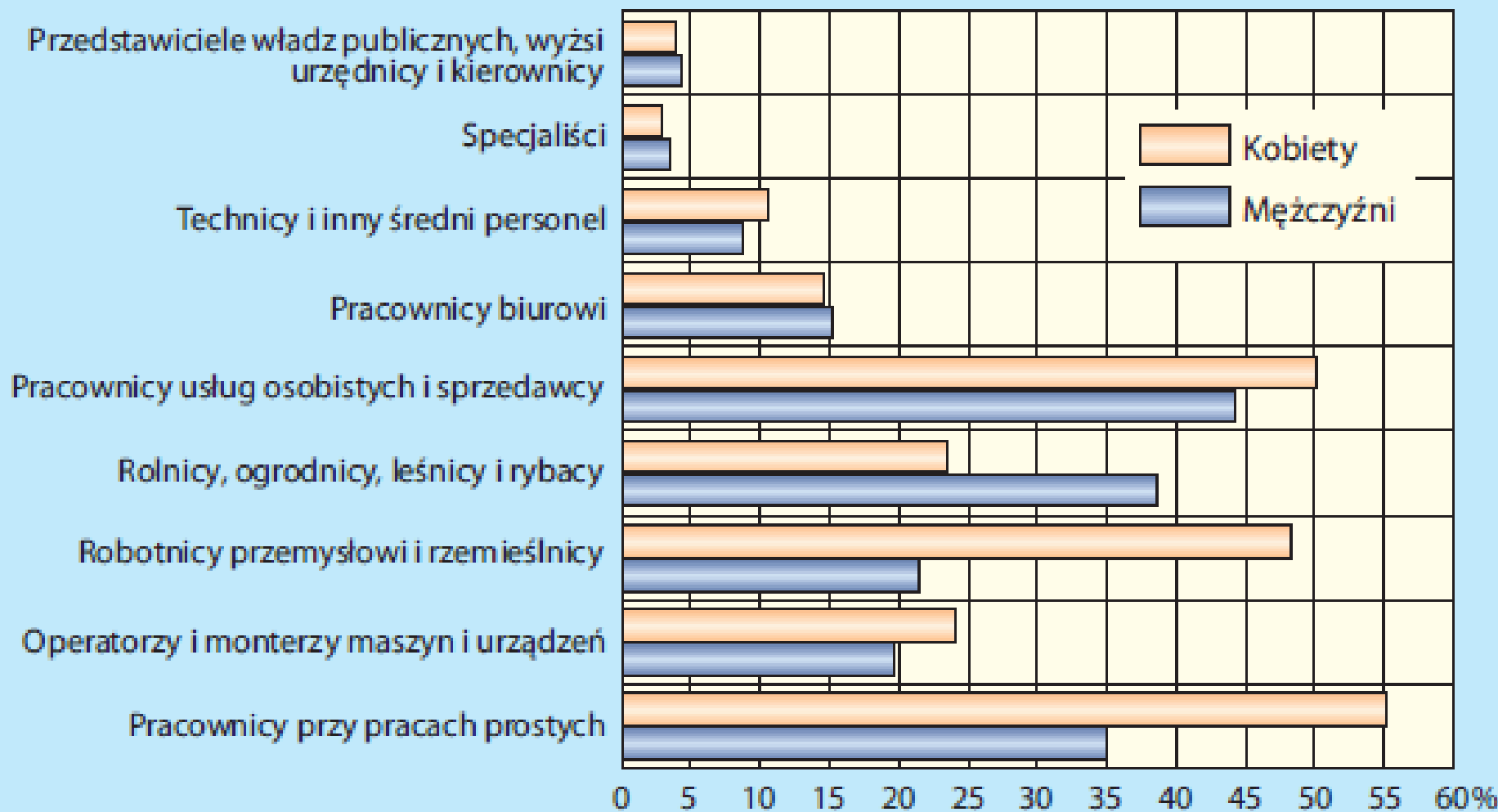
na podstawie BAEL w IV kw. 2013 r.

WYNAGRODZENIE MIESIĘCZNE BRUTTO WEDŁUG PŁCI I GRUP ZAWODOWYCH W PAŹDZIERNIKU 2012 R.

**PRACOWNICY Z NISKIM WYNAGRODZENIEM (NIE WIĘCEJ NIŻ 50% PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA)
WEDŁUG PŁCI I GRUP ZAWODOWYCH W PAŹDZIERNIKU 2012 R.**

WYNAGRODZENIA KOBIET I MĘŻCZYŹN NA RÓŻNYCH SZCZEBLACH ZATRUDNIENIA W 2014 ROKU

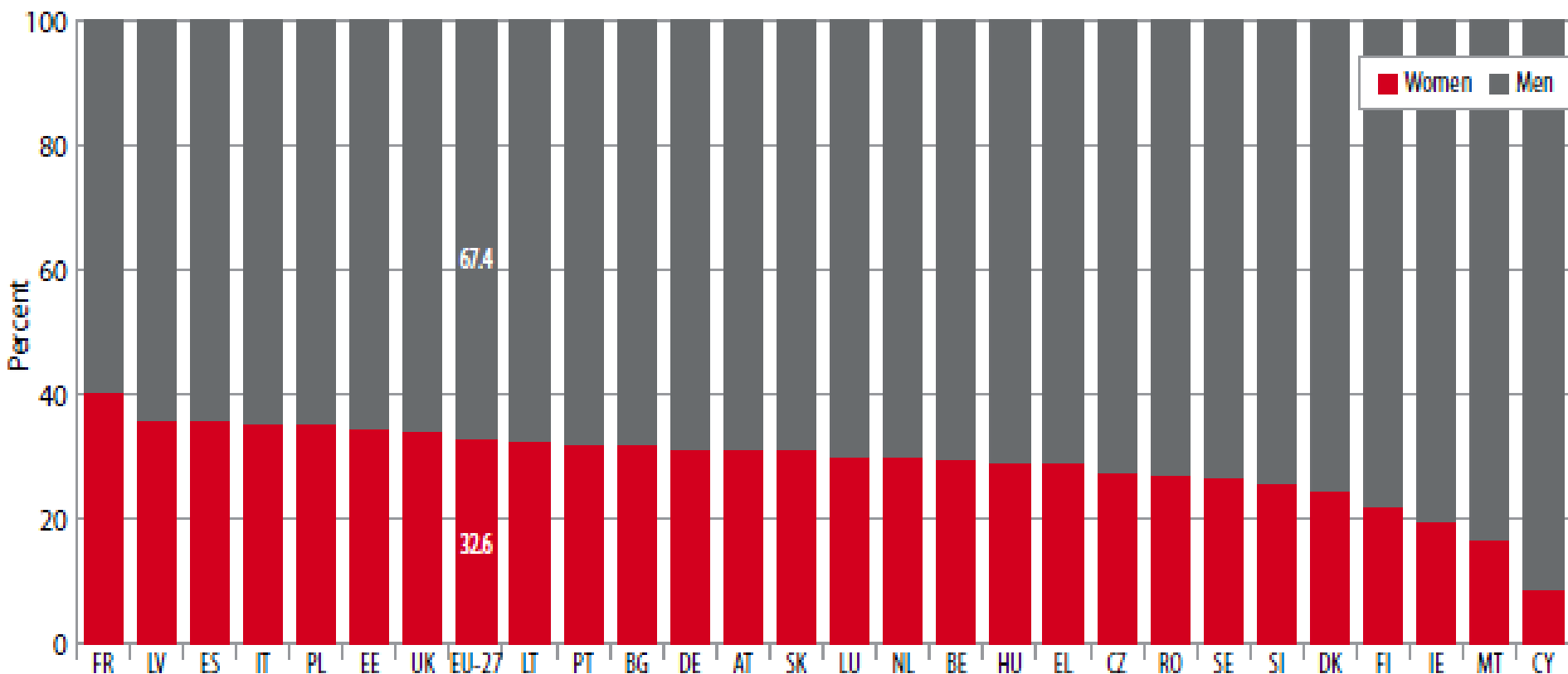
(brutto PLN)

Wynagrodzenia (brutto) z uwzględnieniem płci w 2014 roku

Kobiety i mężczyźni na stanowiskach kierowniczych w krajach Unii Europejskiej w 2009 roku (w %)

Źródło: Report on Progress on Equality between Women and Men in 2010. The gender balance in business leadership, European Commission, Luxembourg 2011, s. 12

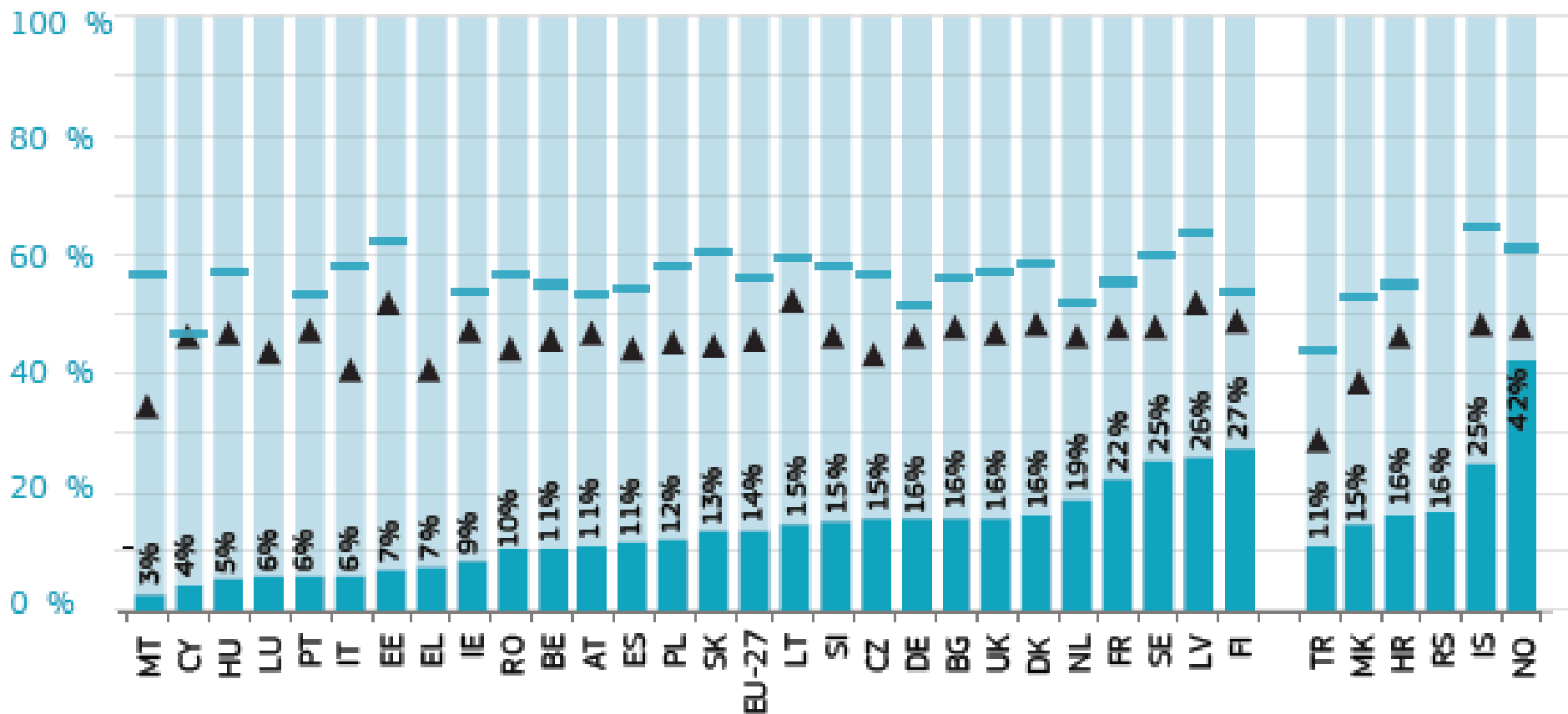

Kobiety i mężczyźni na stanowiskach kierowniczych w Polsce w latach 2005-2010 (w%)

Płeć/Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kobiety	32,5	35,2	35,0	34,7	34,1	33,0
Mężczyźni	67,2	64,8	65,0	65,3	65,9	67,0

Kobiety i mężczyźni w zarządach największych spółek notowanych na giełdzie w krajach Unii Europejskiej w I 2012 roku (w %)

Men Women ▲ Share of women in employment (2011) — Share of women in tertiary education (2009)

Kobiety w polityce

USTAWA z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (stan na 2011)

Art. 143 (2a)

Na liście okręgowej:

- 1) liczba kandydatów – kobiet nie może być mniejsza niż 35% liczby wszystkich kandydatów na liście;
- 2) liczba kandydatów – mężczyzn nie może być mniejsza niż 35% liczby wszystkich kandydatów na liście.

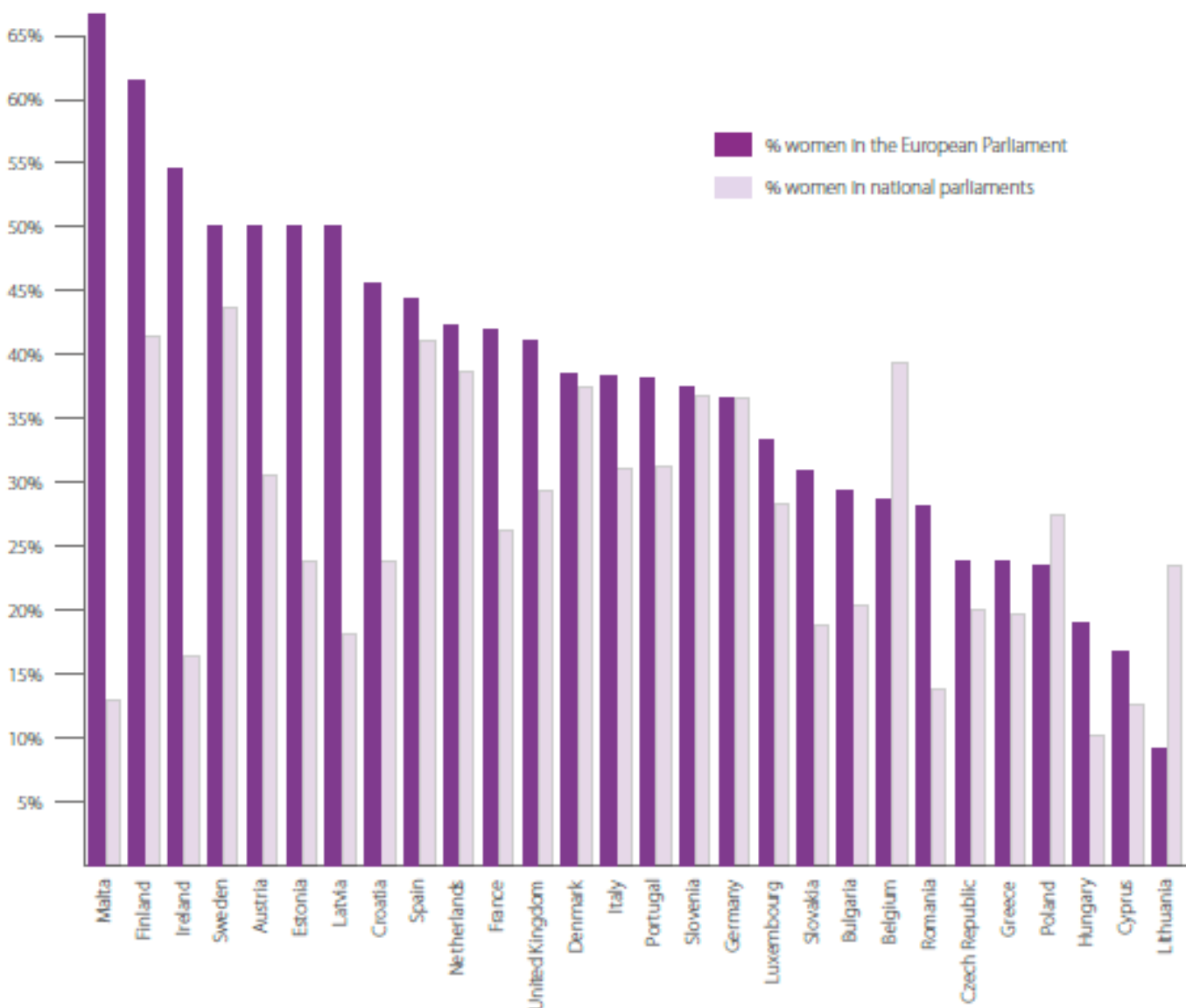
Liczba kobiet wybranych do Sejmu z uwzględnieniem ugrupowań politycznych

Kadencja Sejmu	% reprezentacji parlamentarnej	Ugrupowanie i liczba kobiet
2005-2007 (V kadencja)	20,4	Platforma Obywatelska – 33 Prawo i Sprawiedliwość – 29 Samoobrona – 15 Sojusz Lewicy Demokratycznej-11 Liga Polskich Rodzin – 5 Polskie Stronnictwo Ludowe - 1
2007-2011 (VI kadencja)	20,4	Platforma Obywatelska – 48 Prawo i Sprawiedliwość – 34 Sojusz Lewicy Demokratycznej - 11 Polskie Stronnictwo Ludowe - 1
2011-2015 (VII kadencja)	23,7	Platforma Obywatelska – 72 Prawo i Sprawiedliwość – 24 Ruch Palikota - 5 Polskie Stronnictwo Ludowe - 2 Sojusz Lewicy Demokratycznej- 4 Solidarna Polska - 2
2015- (VIII kadencja)	27	Prawo i sprawiedliwość – 54 (23%) Platforma Obywatelska – 50 (36%) Nowoczesna. – 12 (43%) Kukiz 15 – (12%) PSL – 3 (18%)

Płeć w parlamentach państw UE (31 lipca 2012 roku)

Miejsce w światowym rankingu	Kraj	Izba niższa lub jedyna izba parlamentu			Wyższa izba parlamentu		
		Liczba miejsc	Liczba kobiet	%	Liczba miejsc	Liczba kobiet	%
4	Szwecja	349	156	44.7%	-	-	-
7	Finlandia	200	85	42.5%	-	-	-
9	Holandia	150	61	40.7%	75	27	36.0%
14	Dania	179	70	39.1%	-	-	-
17	Belgia	150	57	38.0%	71	29	40.8%
19	Hiszpania	350	126	36.0%	263	88	33.5%
22	Niemcy	620	204	32.9%	69	19	27.5%
25	Słowenia	90	29	32.2%	-	-	-
32	Portugalia	230	66	28.7%	-	-	-
35	Austria	183	51	27.9%	61	19	31.1%
38	Francja	577	155	26.9%	347	77	22.2%
44	Luksemburg	60	15	25.0%	-	-	-
51	Polska	460	109	23.7%	100	13	13.0%
54	Łotwa	100	23	23.0%	-	-	-
57	Wielka Brytania	650	145	22.3%	827	181	21.9%
59	Czechy	200	44	22.0%	81	15	18.5%
60	Włochy	630	136	21.6%	321	61	19.0%
64	Grecja	300	63	21.0%	-	-	-
65	Bułgaria	240	50	20.8%	-	-	-
68	Estonia	101	20	19.8%	-	-	-
71	Litwa	141	27	19.1%	-	-	-
78	Słowacja	150	26	17.3%	-	-	-
89	Irlandia	166	25	15.1%	60	18	30.0%
107	Rumunia	330	37	11.2%	136	8	5.9%
111	Cypr	56	6	10.7%	-	-	-
118	Węgry	386	34	8.8%	-	-	-
119	Malta	69	6	8.7%	-	-	-

Representation of women in the European Parliament and in national parliaments, by Member State¹

**Kobiety
w PE**

**Przeciętne tygodniowe zarobki kobiet i mężczyzn w 2011 roku z uwzględnieniem rasy i pochodzenia etnicznego.
Opracowanie Sedlak & Sedlak na podstawie bls.gov**

rasa lub pochodzenie etniczne	zarobki kobiet (USD)	zarobki mężczyzn (USD)	zarobki kobiet (% zarobków mężczyzn)	zarobki kobiet (% zarobków białych mężczyzn)
ogółem	684	832	82,2	-
biali	703	856	82,1	82,1
Afroamerykanie	595	653	91,1	69,5
pochodzący z Ameryki Łacińskiej/Latynosi	518	571	90,7	60,5
Azjaci	751	970	77,4	87,7

Średnie tygodniowe wynagrodzenia kobiet w zawodach typowo żeńskich w 2011 roku. Opracowanie Sedlak & Sedlak na podstawie bls.gov

zawód	USD	% zarobków mężczyzn	% kobiet pracujących w zawodzie
sekretarka i asystentka administracyjna	651	86,0	96,1
nauczycielka szkół podstawowych i gimnazjów	933	91,3	81,0
pielęgniarka dyplomowana	1 034	95,7	90,3
pomoc w pielęgniarstwie psychiatrycznym i rodzinnym	446	88,8	86,9
przedstawicielka obsługi klienta	569	90,6	64,4
kasjerka	373	90,8	71,6
przełożona pracowników pierwszoliniowych w sprzedaży detalicznej	599	78,9	43,1
przełożona/kierowniczka biura i pracowników administracyjnych	741	89,0	67,2
księgowa i audytor	956	76,5	61,6
repcjonistka i pomoc informacyjna	520	99,8	91,0

Średnie tygodniowe wynagrodzenia kobiet w zawodach typowo męskich w 2011 roku. Opracowanie Sedlak & Sedlak na podstawie bls.gov

zawód	USD	% zarobków mężczyzn	% kobiet pracujących w zawodzie
kierowca-sprzedawca, kierowca ciężarówki	511	71,8	4,2
wybrane stanowiska menedżerskie	1 047	74,5	36,0
przełożony pierwszoliniowych pracowników w sprzedaży detalicznej	599	78,9	43,1
dozorca, sprzętacz budynków	418	81,3	25,7
przewoźnik, zaopatrzeniowiec, robotnik transportu ręcznego	416	80,0	13,9
sprzedawca detaliczny	466	75,2	41,0
robotnik budowlany	-	-	1,7
przedstawiciel handlowy ds. sprzedaży hurtowej i produkcyjnej	927	91,0	24,0
projektant oprogramowania użytkowego i systemowego	1,388	86,4	18,1
kucharz	363	89,4	37,1